

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ТА КІЛЬКІСНО-ЯКІСНИЙ АНАЛІЗ ДАНИХ ПРО КОМУНІКАТИВНІ БАР'ЄРИ ЮНАКІВ

Ткаченко Ольга

Комунікативна сфера є однією з ключових у структурі особистості, оскільки саме через спілкування реалізується взаємодія людини з соціальним оточенням, формуються міжособистісні відносини, здійснюється передача досвіду та цінностей. У психологічній науці проблема вивчення комунікативних характеристик набуває особливої актуальності, адже вони безпосередньо впливають на успішність соціалізації, ефективність професійної діяльності та якість міжособистісних контактів.

Дослідження комунікативних особливостей передбачає врахування низки індивідуально-психологічних чинників: темпераменту, особистісних рис, рівня емпатії, комунікативної толерантності, організаторських здібностей. Важливим є також визначення тих характеристик, які можуть сприяти гармонійному спілкуванню або ж, навпаки, ускладнювати взаємодію з іншими людьми. Саме тому емпіричне вивчення зазначених параметрів вимагає використання валідних та надійних психодіагностичних інструментів.

Метою тези є обґрунтування методики дослідження та кількісно-якісний аналіз даних про комунікативні бар'єри юнаків.

У даному дослідженні використано комплекс методик, що дозволяють багатовимірно оцінити комунікативні характеристики особистості. Кожна з них спрямована на діагностику певного аспекту спілкування, а їх сукупність забезпечує цілісне уявлення про індивідуальні особливості комунікативної поведінки. З метою виявлення рівня сформованості комунікативної толерантності серед студентів було застосовано методику “Комунікативна толерантність” В. В. Бойка, яка дозволяє оцінити ставлення особистості до партнерів по спілкуванню, її терпимість до індивідуальних відмінностей, уміння уникати категоричності у судженнях та

поведінкову гнучкість.

Опитувальник містить 9 шкал, які відображають різні аспекти комунікативної толерантності. Результати середніх показників подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Середні показники комунікативної толерантності серед студентів

№	Шкала	Середній бал (М)	Стандартне відхилення (σ)	Рівень прояву
1	Неприйняття індивідуальності іншого	4,8	1,9	середній
2	Використання себе як еталона	5,2	2,1	середній
3	Категоричність у судженнях	4,3	1,8	помірний
4	Нетерпимість до дискомфорту	3,9	1,7	помірний
5	Ігнорування інтересів іншого	4,1	1,9	середній
6	Невміння стримувати негативні емоції	4,6	2,0	середній
7	Схильність «перебудовувати» партнера	5,5	1,8	підвищений
8	Нетерпимість до фізичних/психічних проявів	3,8	1,6	низький
9	Нетерпимість до індивідуальної манери поведінки	4,4	1,7	середній

Аналіз показав, що найвищі значення спостерігаються за шкалою «схильність перебудовувати партнера під себе» ($M = 5.5$), що свідчить про часткову тенденцію до домінування у спілкуванні.

Узагальнення всіх результатів дає підстави стверджувати, що:

- для більшості студентів характерна гармонійна, але ще не повністю сформована структура особистості, у якій поєднуються соціальна активність, пошук самореалізації та емоційна лабільність;

- емпатія, толерантність і комунікативна активність виступають провідними чинниками соціальної адаптації й самоактуалізації особистості;
- емоційна нестійкість і низька толерантність є чинниками ризику, які можуть призводити до виникнення комунікативних бар'єрів і суб'єктивного переживання самотності;
- виявлено гендерні відмінності: дівчата мають вищий рівень емпатії та комунікативної відкритості, тоді як юнаки частіше проявляють ініціативність і схильність до організаторської діяльності.

Таким чином, проведене дослідження підтверджує, що комунікативні особливості особистості юнацького віку формуються під впливом комплексу темпераментних, емоційних і соціально-поведінкових факторів. Їхнє цілісне вивчення забезпечує глибше розуміння механізмів міжособистісної взаємодії, соціальної адаптації та психологічного благополуччя молоді.

Список використаних джерел

1. Шульга Г.Б., Коломієць Л.І., Особливості стратегій емоційної саморегуляції осіб юнацького віку. Стаття Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського, 2020, (6), С.66-71. <http://habitus.od.ua/journals/2020/18-2020/part%202/14.pdf>
2. Шульга Г.Б., Б. М. Сосновський, Н. В. Шуй, (2019), Психологічні особливості емоційної регуляції в осіб юнацького віку. *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського*, Випуск 60, (5), С. 178-182. <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=31006.pdf>
3. Шульга Г.Б., (2023), Особливості стратегій емоційної саморегуляції майбутніх учителів в умовах надзвичайних ситуацій. *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. Випуск 76, (7), С. 93-99.* <https://dspace.vspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/245c486a-4814-45aa-a862-5ed32725f1d7/content>